

Sag C-701/22**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

15. november 2022

Forelæggende ret:

Curtea de Apel Cluj (appeldomstolen i Cluj, Rumænien)

Afgørelse af:

15. december 2021

Sagsøger:

SC AA SRL

Sagsøgt:

Ministerul Fondurilor Europene (MFE) (ministeriet for europæiske midler)

Hovedsagens genstand

Søgsmål, hvori et kommercielt selskab, som har modtaget et ikke-tilbagebetalingspligtigt tilskud fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), har nedlagt påstand om, at den nationale offentlige myndighed med kompetence til forvaltning af de europæiske midler tilpligtes at betale morarenter og kompensation for forsinket refusion af de tilskudsberettigede omkostninger.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Fortolkning af princippet om forsvarlig økonomisk forvaltning, ækvivalensprincippet og direktiv 2011/7/EU

Præjudicielle spørgsmål

- 1 Skal princippet om forsvarlig økonomisk forvaltning fortolkes således, at dette princip, sammenholdt med ækvivalensprincippet, er til hinder for, at en

- juridisk person, der driver en virksomhed med gevinst for øje og har modtaget et ikke-tilbagebetalingspligtigt tilskud fra EFRU, kan modtage morarenter (strafrenter) fra en offentlig myndighed som følge af forsinket refusion af de tilskudsberettigede omkostninger i gyldighedsperioden for en administrativ retsakt, som udelukkede refusion, og som efterfølgende er blevet annulleret ved en retsafgørelse?
- 2 Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, er den i den nævnte afgørelse konstaterede misligholdelse fra tilskudsmodtagerens side da relevant med hensyn til beregningen af morarentebeløbet under hensyntagen til, at den samme offentlige myndighed med kompetence til forvaltning af de europæiske midler, efter den nævnte afgørelse er blevet truffet, endeligt har erklæret, at alle omkostninger var tilskudsberettigede?
 - 3 Er en national bestemmelse, ifølge hvilken den eneste konsekvens i tilfælde af, at der konstateres uregelmæssigheder, består i manglende ydelse af den respektive finansielle fordel, eller alt efter omstændighederne tilbagekaldelsen heraf (tilbagesøgning af uberettiget udbetalt tilskud), op til de udbetalte beløb, uden modtagelse af renter, til trods for, at modtageren af disse beløb har draget fordel af anvendelsen heraf indtil tidspunktet for tilbagesøgningen, og ifølge hvilken renter i henhold til bestemmelserne i artikel 42, stk. 1 og 2, i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 (lovdekret nr. 66/2011) kun opkræves, hvis tilskuddet ikke tilbagebetales inden for den lovbestemte frist på 30 dage fra meddelelsen af kravet, relevant i forbindelse med fortolkningen af ækvivalensprincippet med hensyn til det tidspunkt, fra og med hvilket modtageren af ikke-tilbagebetalingspligtige tilskud fra EFRU har ret til morarenter?
 - 4 Er bestemmelserne i artikel 288, stk. 3, TEUF til hinder for, at en national bestemmelse, under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede, udvider anvendelsesområdet for direktiv 2011/7/EU til også at omfatte en aftale vedrørende bevilling af et ikke-tilbagebetalingspligtigt tilskud fra EFRU indgået mellem den offentlige myndighed med kompetence til forvaltning af de europæiske midler og en juridisk person, der driver en virksomhed med gevinst for øje?

Anførte EU-retlige forskrifter

Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 af 11. juli 2006 om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden og ophævelse af forordning (EF) nr. 1260/1999 – artikel 60

Artikel 288 TEUF og 325 TEUF

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner – artikel 1 og 2

Anførte nationale forskrifter

Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (lov nr. 287/2009, den rumænske civile lovbog) – artikel 1 535 om morarenter i tilfælde af pengeforpligtelser, ifølge hvilken kreditoren, når en pengesum ikke betales inden for fristen, har ret til morarenter fra forfaldsdatoen indtil tidspunktet for betalingen, opgjort til de af parterne aftalte beløb eller, i mangel heraf, til det lovbestemte beløb, uden at skulle bevise [at have lidt] noget tab.

Ordonanța Guvernului nr. 13 din 24 august 2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar (regeringsdekret nr. 13 af 24.8.2011 om lovbestemte kompensationsrenter og strafrenter på pengeforpligtelser samt om regulering af visse finansielle og skatteretlige foranstaltninger i banksektoren) – kapitel I om lovbestemte kompensationsrenter og strafrenter på pengeforpligtelser:

- Artikel 1, ifølge hvilken parterne i en aftale frit kan fastsætte både rentesatsen for tilbagebetaling af et lån og rentesatsen i tilfælde af forsinket opfyldelse af en pengeforpligtelse.
- Artikel 3, navnlig stk. 2¹, hvorefter lovbestemte strafrenter i forhold mellem erhvervsdrivende indbyrdes og mellem erhvervsdrivende og ordregivende myndigheder er fastsat til summen af referencesatsen og otte procentpoint.
- Artikel 10, ifølge hvilken flere bestemmelser i Codul civil (den civile lovbog), herunder artikel 1 535, finder anvendelse på strafrenter.

Legea nr. 72 din 28 martie 2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante (lov nr. 72 af 28.3.2013 om foranstaltninger til at modvirke forsinket opfyldelse af pengeforpligtelser vedrørende visse pengesummer, der følger af aftaler indgået indbyrdes mellem erhvervsdrivende og mellem erhvervsdrivende og ordregivende myndigheder) – artikel 20, der har indføjet stk. 2¹ i Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 (regeringsdekret nr. 13/2011), og artikel 22, hvorefter begrebet »erhvervsdrivende« i ovennævnte stk. 2¹ omfatter enhver fysisk eller juridisk person, der driver en virksomhed med gevinst for øje.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (lovdekret nr. 66 af 29.6.2011 om forebyggelse og konstatering af samt sanktioner ved uregelmæssigheder opstået ved modtagelsen og anvendelsen af europæiske midler og/eller nationale offentlige midler vedrørende disse) – artikel 42, der bl.a. fastsætter, at tilgodehavender på budgettet som følge af uregelmæssigheder forfalder på det i det respektive krav fastsatte tidspunkt, dvs. 30 dage fra datoen for meddelelse af kravet.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Sagsøgeren er et kommercielt selskab, der i forbindelse med gennemførelse af projektet »Achiziție de echipamente pentru creșterea capacității de producție SC AA SRL« (Erhvervelse af udstyr til at forøge SC AA SRL's produktionskapacitet) i Programul operațional sectorial de creștere a competitivității economice (det operationelle sektorprogram »Forøgelse af økonomisk konkurrenceevne«) modtog et ikke-tilbagebetalingspligtigt tilskud fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU).
- 2 Ved finansieringsaftale indgået den 22. april 2015 mellem sagsøgeren og det sagsøgte Ministerul Fondurilor Europene (MFE) (ministeriet for europæiske midler), som er forvaltningsmyndigheden for programmet, forpligtede ministeriet sig til at yde et ikke-tilbagebetalingspligtigt tilskud på maksimalt 3 334 257,20 RON (rumænske lei), og sagsøgeren [forpligtede sig] til at medfinansiere projektet med dels et beløb på 3 334 257,20 RON, som udgjorde sagsøgerens eget bidrag til projektets tilskudsberettigede omkostninger, dels et beløb på 2 385 556,64 RON, som udgjorde den ikke tilskudsberettigede del af projektet.
- 3 Selv om projektet blev gennemført i sin helhed og inden for de fastsatte frister, opsigde det sagsøgte ministerium den 29. august 2016 finansieringsaftalen, fordi sagsøgeren ikke havde overholdt gennemsigtighedsprincippet i forbindelse med erhvervelse af forskellige former for udstyr.
- 4 Sagsøgeren anlagde søgsmål til prøvelse af beslutningen om opsigelse, og den kompetente forvaltningsret annullerede den med den begrundelse, at foranstaltningen om opsigelse af aftalen var uforholdsmæssig, under hensyntagen til, at projektet var blevet gennemført; denne ret påpegede endvidere, at det sagsøgte ministerium havde kunnet træffe mindre indgribende foranstaltninger over for sagsøgeren, eksempelvis anvendelse af finansielle korrektioner.
- 5 På denne baggrund refunderede det sagsøgte ministerium den 6. maj 2021 samtlige tilskudsberettigede omkostninger.
- 6 Efter afgørelsen vedrørende anmodningen om refusion af de tilskudsberettigede omkostninger har sagsøgeren i sagen for den forelæggende ret nedlagt påstand om, at det sagsøgte ministerium tilpligtes at betale dels lovbestemte renter beregnet fra søgsmålets dato og indtil den faktiske refusion af de ovennævnte tilskudsberettigede omkostninger, dels et kompensationsbeløb på 28 983,65 RON for renter og gebyrer.
- 7 I denne forbindelse har sagsøgeren påberåbt sig bestemmelserne i Codul civil (den civile lovbog) om betaling af renter beregnet fra forfaldsdatoen for tilgodehavendet hos det sagsøgte ministerium. Med hensyn til kompensationskravet har sagsøgeren gjort gældende, at selskabet var nødt til at supplere den kreditaftale, som sagsøgeren havde indgået til gennemførelse af projektet, og at disse aftaletillæg medførte supplerende omkostninger.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 8 I begrundelsen for de første tre spørgsmål har den forelæggende ret anført, at i den konkrete situation, hvor beslutningen om at opsiges en aftale om finansiering fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) er blevet endeligt annulleret af en forvaltningsret, findes der ingen specifikke bestemmelser, som regulerer muligheden for at pålægge den kompetente myndighed at betale renter, såfremt de tilskudsberettigede omkostninger er blevet refunderet med forsinkelse, efter at opsigelsen af finansieringsaftalen er blevet endeligt annulleret.
- 9 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt EU-retten, og navnlig princippet om forsvarlig økonomisk forvaltning, fastsætter denne mulighed, finder den forelæggende ret, at retspraksis ikke er ensartet. *Nogle* nationale retter har fastslået, at tilskudsmodtageren i en finansieringsaftale i sin egenskab af erhvervsdrivende kan påberåbe sig retssikkerhedsprincippet, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og ækvivalensprincippet for at opnå erstatning for tab bestående i umuligheden for rettidigt at disponere over de beløb, som tilskudsmodtageren har ret til. I denne henseende er det irrelevant, at EU-retten og den nationale lovgivning ikke indeholder udtrykkelige bestemmelser i denne retning, at det drejer sig om en forvaltningsretlig aftale, og at tilskuddet ydes uden vederlag. Nogle retter har fundet, at de nationale bestemmelser, som regulerer finansieringsaftaler, suppleres ved de almindelige bestemmelser i Codul civil (den civile lovbog) og Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 (regeringsdekret nr. 13/2011).
- Andre* retter er derimod af den opfattelse, at eftersom den nationale lovgivning om ikke-tilbagebetalingspligtige tilskud ikke fastsætter retten til morarenter, kan disse ikke anerkendes i en situation som den omhandlede. Den finansierende part er ikke erhvervsdrivende, og retsforholdet mellem de pågældende parter er ikke omfattet af de nationale bestemmelser, som regulerer retsakter indgået mellem erhvervsdrivende. Såfremt EU-retten ikke indeholder bestemmelser om anerkendelse af renter, tilkommer det ifølge Domstolens praksis den nationale lovgiver i medfør af princippet om procesautonomi at fastsætte reglerne og betingelserne om renter.
- 10 Den forelæggende ret spørger sig, om anerkendelse af renter – netop i tilfælde af anvendelighed af de civilretlige bestemmelser om betaling af morarenter – imidlertid er uforenelig med beskyttelsen af Unionens finansielle interesser, og navnlig med princippet om forsvarlig økonomisk forvaltning, henset til den retlige karakter af finansieringsaftalen.
- 11 Den forelæggende ret spørger sig også, om det er muligt at begrænse morarentebeløbet i tilfælde af misligholdelse fra tilskudsmodtagerens side.
- 12 Hvad angår det tredje spørgsmål har den forelæggende ret anført, at modtageren af en finansiell fordel i henhold til artikel 42, stk. 1 og 2, i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 (lovdekret nr. 66/2011), såfremt der konstateres

uregelmæssigheder, kun kan pålægges at betale morarenter, hvis tilbagebetalingen ikke finder sted inden for 30 dage fra meddelelsen af kravet. I overensstemmelse med artikel 325 TEUF skal medlemsstaterne træffe de samme foranstaltninger til bekæmpelse af svig, der skader Unionens finansielle interesser, som til bekæmpelse af svig, der skader deres egne finansielle interesser.

- 13 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om ækvivalensprincippet i den konkrete situation, som adskiller sig fra tilbagekaldelse af den finansielle fordel, også kræver, at morarenter alene skal anerkendes fra og med den dato, hvorpå beslutningen om opsigelse af aftalen bliver endelig.
- 14 Med det fjerde spørgsmål ønskes oplyst, om den lov, som har gennemført direktiv 2011/7 i den nationale retsorden (nærmere bestemt bestemmelserne i artikel 3, stk. 2¹, i Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 (regeringsdekret nr. 13/2011), der fastsætter den lovbestemte strafrentesats i forhold mellem erhvervsdrivende og de ordregivende myndigheder), udvider direktivets anvendelsesområde videre end de i artikel 288, stk. 3, TEUF fastsatte grænser, idet det også omfatter finansieringsaftaler som den i den foreliggende sag omhandlede.